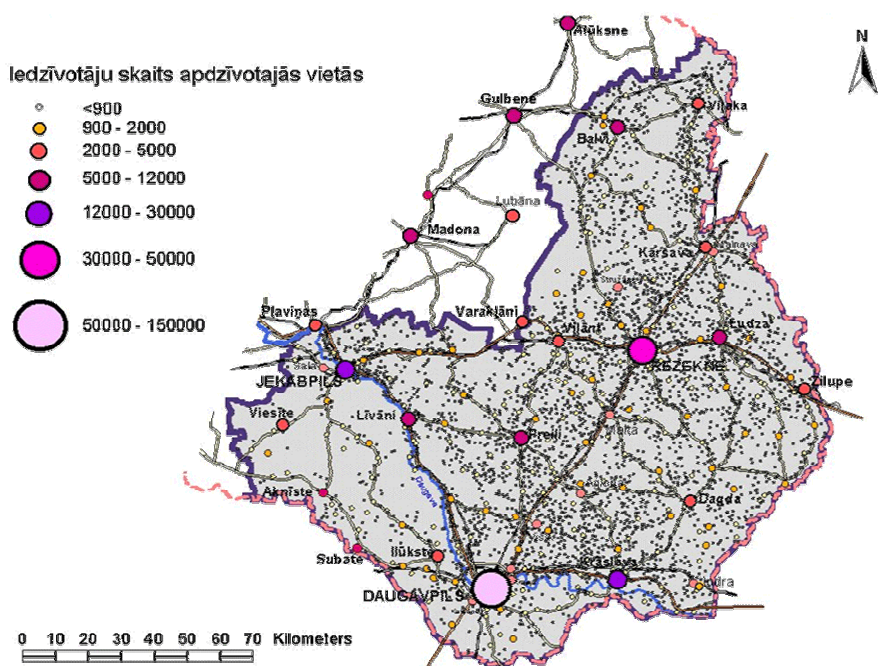

Līvānu pilsētas telpiskā organizācija

Latgales reģiona telpiskajā struktūrplānā Līvāni ir ierindoti vietējo centru – mazo pilsētu vidū. Taču salīdzinājumā ar citiem vietējiem centriem Līvānos ir daudz lielāks iedzīvotāju skaits un izteiktāka rūpnieciskā aktivitāte, kas atbilst rajona mērogam, un dažos gadījumos (stikls, optiskā šķiedra) pat sniedzas tam pāri. Tādēļ funkcionālajā pilsētu tīklā Līvāni ierindojas blakus rajonu centriem. Arī ģeogrāfiski Līvāni iekļaujas Latgales pilsētu attīstības stratēģijas definētajā centrā, kas tiek noteikts kā trijstūris “Daugavpils - Rēzekne - Jēkabpils”.

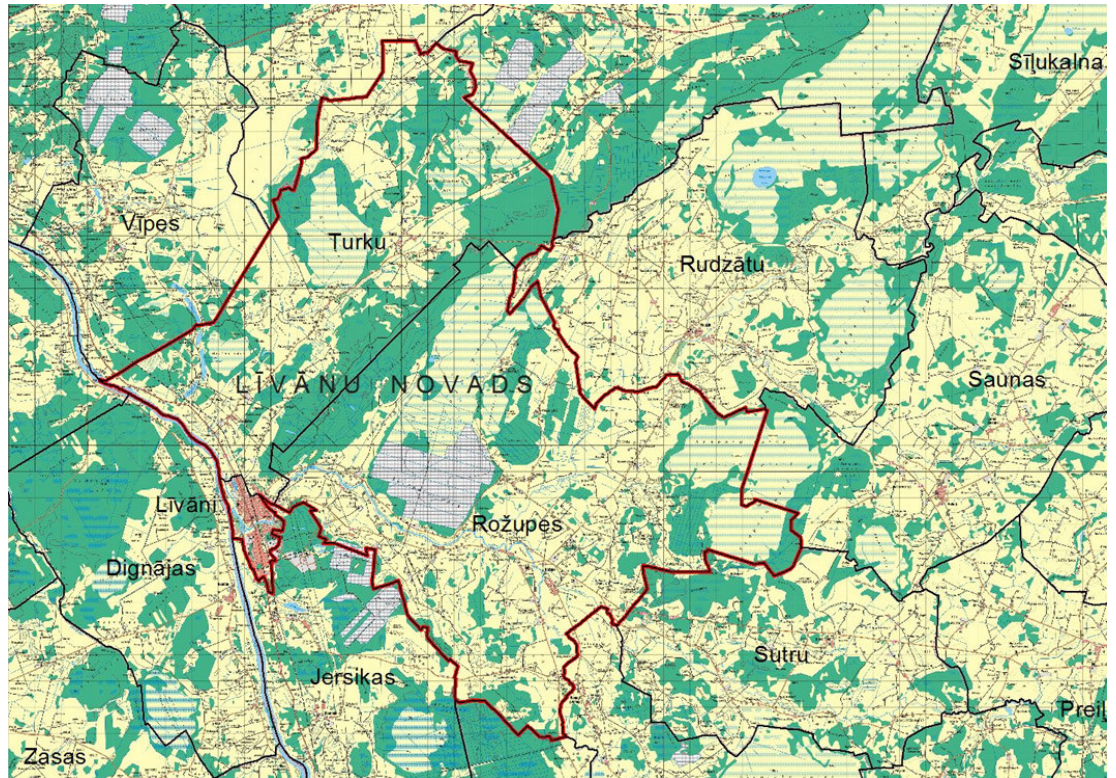

Novada teritorija

Galvenie dabas faktori, kas nosaka Līvānu novada telpisko organizāciju, ir Daugavas un Dubnas upes, līdzenais reljefs, plašās purvu teritorijas un citi dabas vides elementi un apstākļi, kas ietekmē cilvēku saimniecisko darbību – piemēram, klimats, augšņu auglība, ģeoloģiskie apstākļi. Telpiskās organizācijas karkasu veido galvenie ceļi: ziemeļrietumu – dienvidaustrumu virzienā autoceļš A6 Rīga - Daugavpils, rietumu-austumu virzienā - autoceļš P63 Līvāni - Preiļi. Paralēli Rīga - Daugavpils autoceļam, novadu šķērso dzelzceļa līnija Rīga-Daugavpils. Lielākā apdzīvotā vieta pašvaldībā, tuvākais apdzīvojuma (pakalpojumu) centrs ir Līvānu pilsēta. Tā atrodas pašvaldības teritorijas rietumu pusē, Daugavas krastā, pie Dubnas ietekas Daugavā. Novads ziemeļos un rietumos robežojas ar Jēkabpils rajonu. Lauku teritorijas (Turku un Rožupes pagasti) plešas uz austrumiem no Līvānu pilsētas. Attālo lauku teritoriju iedzīvotājiem labāka ir vietējo Rožupes un Turku pagasta centru sasniedzamība. Pateicoties autoceļu tīklam un P63 ceļam Līvāni – Preiļi, Rožupes pagasta iedzīvotājiem Līvānu pilsēta ir labāk sasniedzama, salīdzinājumā ar Turku pagastu, kur situāciju apgrūrina arī asfaltēto ceļu trūkums.

Līvānu pilsēta, Rožupes un Turku ciemi izvietojušies aptuveni vienādā attālumā cits no cita, veidojot apdzīvoto vietu sistēmu, kuras apkalpes rādiusā ietilpst praktiski visa novada apdzīvotā teritorija. Turku un Rožupes ciemu savstarpējās saites var uzskatīt par visai vājām, galvenā abu apdzīvoto vietu (un pagastu kopumā) tece vērsta uz Līvānu pilsētu. Šādu struktūru nosaka samērā lielais pagastu un to centru attālums no rajona centra – Preiļu pilsētas. Lauku apdzīvotās vietas – viensētu grupas un viensētas grupējas galvenokārt ap lielākajiem ceļiem. Novada teritorija ir nevienmērīgi apdzīvota – tā ziemeļu austrumu un vidusdaļā ir lielas purvu un mežu teritorijas. Lauksaimnieciski izmantojamā zeme pārsvarā atrodas ceļu tuvumā. Teritorijas ar lielāku lauksaimniecības zemju īpatsvaru ir novada dienvidu un dienvidaustrumu pusē.

Līvānu pilsēta

Līvānu pilsētas arhitektoniski telpiskā struktūra 20.gadsimtā ir strauji mainījusies. Dramatiskas transformācijas saistītas ar Līvānos forsēto rūpniecības attīstību padomju laikā. Industrializācijas telpiskās sekas ir plašās monofunkcionālās ražošanas teritorijas pilsētā (pašlaik daļa atrodas ārpus pilsētas un arī novada robežām) un mazpilsētas mērogam neatbilstošie daudzdzīvokļu ēku kvartāli.

Līvāni ir raksturīgs t.s. lineārās pilsētas piemērs. Šādu struktūru nosaka pilsētas izvietojums Daugavas krastā abpus autoceļam un dzelzceļam Rīgas – Daugavpils virzienā. Šis tranzīta ceļš kalpo arī kā pilsētas galvenā iela (Rīgas iela) un ass, ap kuru organizējas pilsētas apbūve. Pilsētas “centra apbūve” – nozīmīgākie pakalpojumu objekti – izvietoti salīdzinoši izkliedēti, galvenokārt gar galveno ielu vai nelielā attālumā no tās. Var teikt, ka pilsētai ir viens centrs, bet tā robežas ir samērā nenoteiktas.

Līvānus šķērso divi galvenie ceļi: valsts autoceļš A6 Rīga – Daugavpils un autoceļš P63 Līvāni - Preiļi. 2003.gadā tika veikta tilta pār Dubnu un Rīgas ielas seguma rekonstrukcija, kas tagad ir labā stāvoklī. Pēdējos gados tiek ievērojami uzlabota ielu apgaismojuma sistēma.

Līvānu pilsētas ielu kopgarums ir 38,5 km. Pilsētā 84% no visām ielām ir asfaltbetona segums, pārējām ielām ir šķembu segums. Izvērtējot uzņēmēju atsauksmes, jāatzīst, ka pašvaldības ceļu uzturēšana - greiderēšana, asfaltseguma atjaunošana un sniega tīrīšana ziemā - ir apmierinoša.

Upe rietumu pusē un purvainās teritorijas austrumu pusē ir dabiski ierobežojoši faktori pilsētas telpiskajai attīstībai. Savukārt, nozīmīgākais mākslīgais šķērslis ir dzelzceļš – pilsētas teritorija dzelzceļa austrumu pusē ir zināmā mērā norobežota – atrauta no pārējās pilsētas, ko pastiprina dzelzceļa pārbrauktuviņu stāvoklis. Dzelzceļš pilsētu šķērso 4,8 km garumā, tas aizņem ievērojamu platību – 5% no kopējās pilsētas platības. Stacija nodrošina preču un pasažieru vilcienu tranzīta kustību, pasažieru pārvadājumus, apkalpo pilsētas un rajona rūpniecības uzņēmumus. Stacijā ir 5 sliežu ceļi, tai skaitā viens galvenais ceļš un 20 pārmijas. Sliežu ceļu kopgarums stacijā ir 2500 m. Dzelzceļa noslogojums pēdējos gados pieaug - diennaktī caur Līvānu staciju kursē 48 preču vilcieni un 12 pasažieru vilcieni. Lai risinātu dzelzceļa transporta intensitātes rezultātā radušās dzelzceļa šķērsošanas problēmas, Līvānu novada pašvaldība nākotnē plāno dzelzceļa divlīmeņu šķērsošanas pārvada izbūvi.

Esošie Līvānu uzņēmumi dzelzceļa transporta pakalpojumus šobrīd praktiski neizmanto. Transportējamo kravu mazā apjoma dēļ preču pārvadājumiem pārsvarā tiek izmantoti autoceļi, bet dzelzceļa transporta pieejamība paver plašas iespējas sekmīgākai uzņēmējdarbības attīstībai Līvānu novadā.

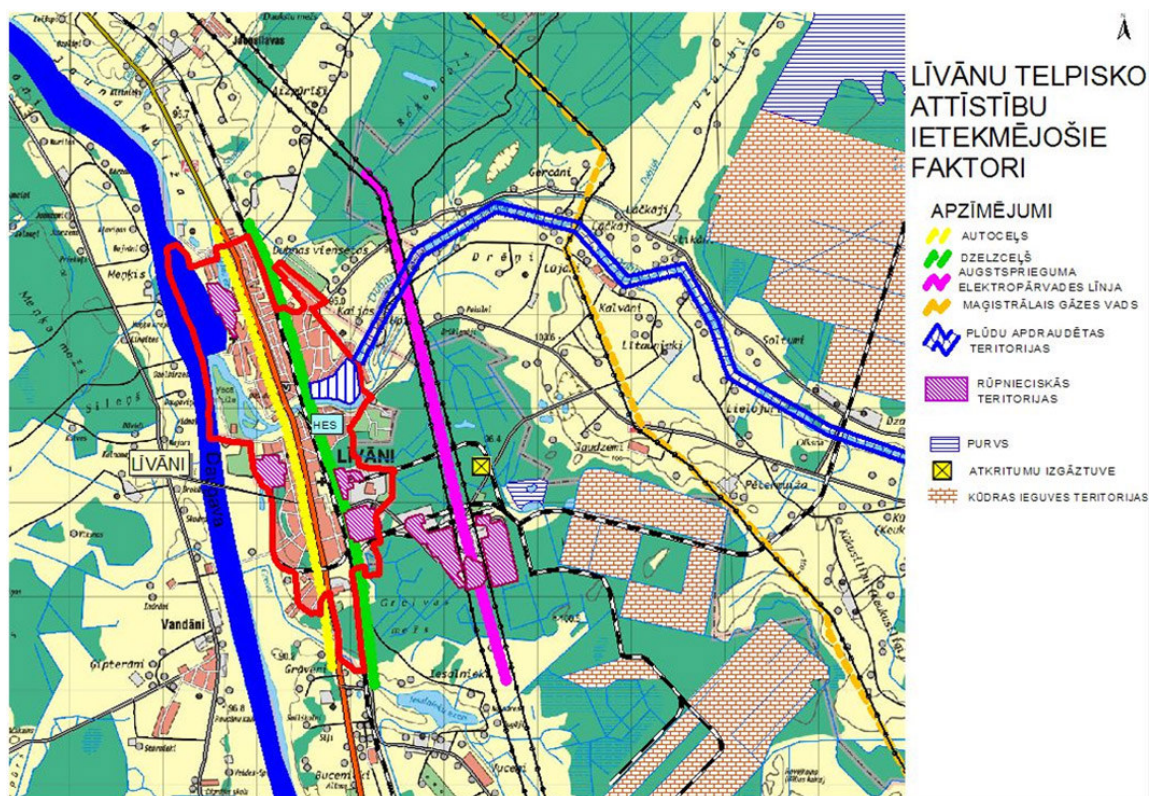
Vasaras sezonā abus Daugavas krastus savieno pārceltuve Līvāni-Dignāja, kas ir vistaisnākais ceļš no Latgales uz Zemgali (vai Sēliju). Pārceltuve ir ļoti nozīmīgs satiksmes līdzeklis abu Daugavas krastu iedzīvotājiem – gan gājējiem, gan autobraucējiem un riteņbraucējiem, arī savdabīgs upes šķērsošanas veids, kas ir interesants tūristiem.

Līvānu pilsētas esošajā teritorijā ir maz brīvu vietu tālākai attīstībai, jo pilsēta ir visai blīvi apbūvēta. Tāpēc uzņēmējdarbības attīstībai tiek piedāvātas plašas piepilsētas teritorijas.

Teritorijas attīstību ietekmējošie faktori

Kā galvenie novada teritoriju ietekmējošie faktori jāmin:

- Līvānu novada sociāli ekonomiskā situācija;
- Līvānu novada transportģeogrāfiskā situācija;
- Valsts autoceļu pieejamība;
- Dzelzceļa pieejamība;
- Daugava;
- Rūpnieciskās ražošanas tradīcijas;
- Padomju laika mantojums, t.sk. vides piesārņojums, iedzīvotāju domāšanas veids;
- Aktīvi pašvaldības centieni uzņēmējdarbības veicināšanā.

Līvānu novadā dzīvo 12 505 iedzīvotāji (uz 2004. gada sāk.), t.sk. Līvānu pilsētā - 10 800 iedzīvotāju. Iedzīvotāju blīvums pilsētā ir 2174 cilvēki uz 1 km², kas ir trešais lielākais valstī pēc Rīgas un Rēzeknes. Līvānu novadā ir salīdzinoši labvēlīga iedzīvotāju vecumstruktūra - 18,4% līdz darbības vecumā, 59,5% darbības vecumā, 22,1% virs darbības vecumā. Demogrāfiskā slodze Līvānu novadā ir 690, kas ir nedaudz augstāka kā vidēji Latvijā (646). Līvānu novadā kopš 1992.gada ir negatīvs dabiskais pieaugums, kas pārsniedz -5% gadā.

Novadā saglabājas augsts bezdarba līmenis – 17,7% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita, kaut tas gadu no gada samazinās (32% 1994.gadā, 24,8% - 2000.gadā, 21,6% - 2001.gadā, 22,5% - 2002.gadā, 19% - 2003.gadā). Preiļu rajonā uz 01.01.2004 bezdarba līmenis ir 14,8%.

Lielākā daļa Līvānu pilsētas iedzīvotāju (62%) dzīvo daudzdzīvokļu mājās. SIA “Līvānu dzīvokļu un komunālā saimniecība” pārziņā ir 114 daudzdzīvokļu mājas, t.sk. 49 mājas ir 5-stāvu. Līvānu pilsētā šobrīd ir pieejami daudzi brīvi dzīvokļi. Salīdzinājumam pilsētā ir 1156 individuālās mājas. Komunālās saimniecības sakārtošana pēdējos gados prasījusi no pašvaldības budžeta ievērojamus līdzekļus, piemēram, siltumapgādes rekonstrukcijas projekts, ko plānots pabeigt 2005.gadā.

Prognozējot ražošanas teritoriju attīstību novadā, jāņem vērā negatīvās demogrāfiskās tendences un zemas kvalitātes darbaspēka pieejamība, kā arī neliela daļa darbaspēka ar specifiskām zināšanām un prasmēm (stiklinieki). Sociālās problēmas var kavēt uzņēmējdarbības attīstību kopumā, tās prasa būtisku pašvaldības uzmanību (sociāliem pabalstiem 2004.gadā plānoti 5,2,% no pašvaldības budžeta, dzīvokļu un komunālajās

saimniecības attīstībai – 13,8%). Sociāli ekonomiskā situācija pagastos un pilsētā vērtējama atšķirīgi, – atbilstoši lauku un pilsētas specifikai.

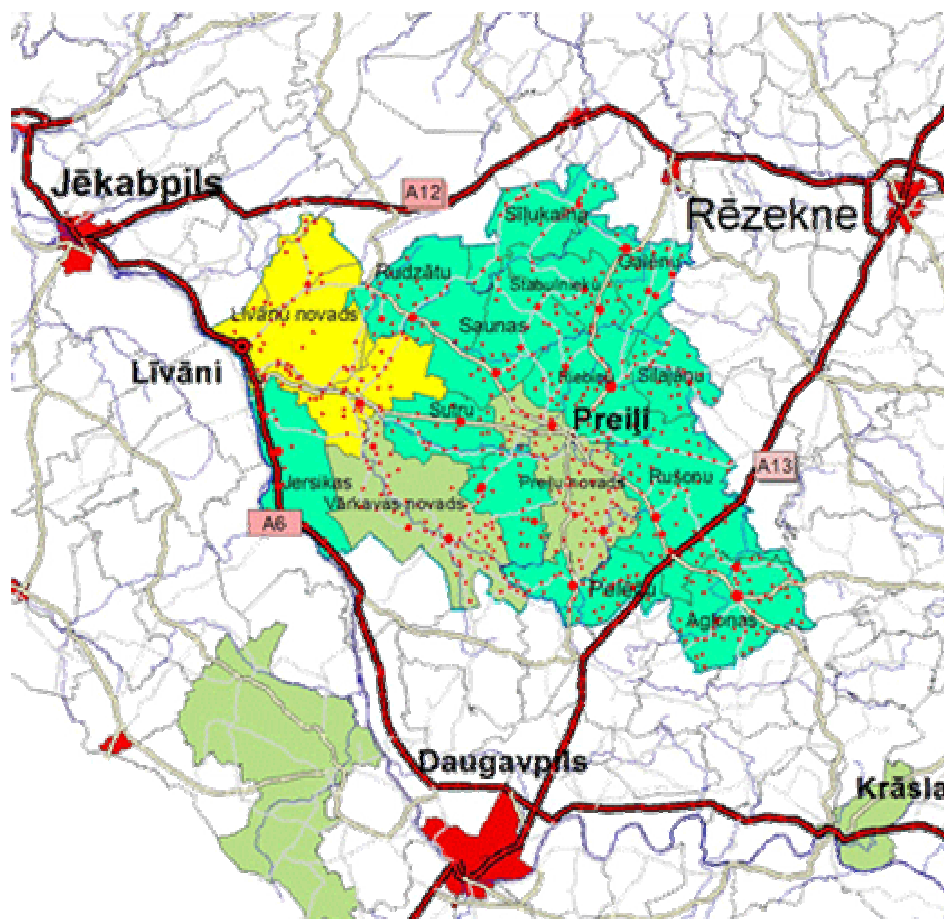
Patiesi sociāli ekonomisko situāciju atspoguļo nekustamā īpašuma tirgus, kas Līvānu novadā vēl aizvien ir salīdzinoši neattīstīts. 2004.gada maijā nekustamā īpašuma tirgū tika piedāvāti 12 zemes gabali, 1 māja. Kā liecina Centrālās Statistikas pārvaldes (CSP) apkopotie dati par 2003.gadu, Līvānos ir zemākā vidējā cena par dzīvokļa kopējās platības kvadrātmetru – 9 lati, kas 24 reizes lētāk kā Rīgā un Jūrmalā (attiecīgi 220 un 200 latu).

Līvānu novadā ir labi attīstīta **uzņēmējdarbībai nepieciešamā infrastruktūra**:

- ūdensvada tīkls (lai tiktu racionāli izmantoti ūdensresursi, novērsti ūdens zudumi ūdensvadā un uzlabota dzeramā ūdens kvalitāte, Valsts investīciju programmas ietvaros 2000. gadā tika uzsākts Līvānu pilsētas ūdenssaimniecības sakārtošanas projekts ES ISPA programmas ietvaros; projektu plānots pabeigt 2007.gadā);
- pilnībā rekonstruēta centralizētā siltumapgādes sistēma;
- kvalitatīvs telekomunikāciju pakalpojumu nodrošinājums, t.sk. Interneta pārklājums visā novada teritorijā;
- dabas gāzes pieejamība;
- autoceļi, dzelzceļš, kā arī pieejamas brīvas telpas biznesa attīstībai.

Līvānu novada **transportģeogrāfisko situāciju** raksturo Līvānu atrašanās pret citām Latvijas un Latgales pilsētām, attīstības centriem:

	Attālums no Līvāniem	Sasniedzamība no Līvāniem
Rīga	170 km	2,5 h
Daugavpils	61 km	50 min
Jēkabpils	29 km	
Preiļi	36 km	30 min
Rēzekne	89 km	1 h, 10 min
Aizkraukle	83 km	
Madona	88 km	

Novietojums starp pilsētām, preču un pakalpojumu realizācijas un darba tirgus sasniedzamība ir izdevīga. Vienlaikus jāatzīmē, ka izdevīgais transportģeogrāfiskais novietojums jāskata kontekstā ar Līvānu novietojumu Latgalē, ilgstoši atpalikušā reģionā. Līdz ar to nav iespējama tieša citu pilsētu veiksmīgo piemēru pārņemšana.

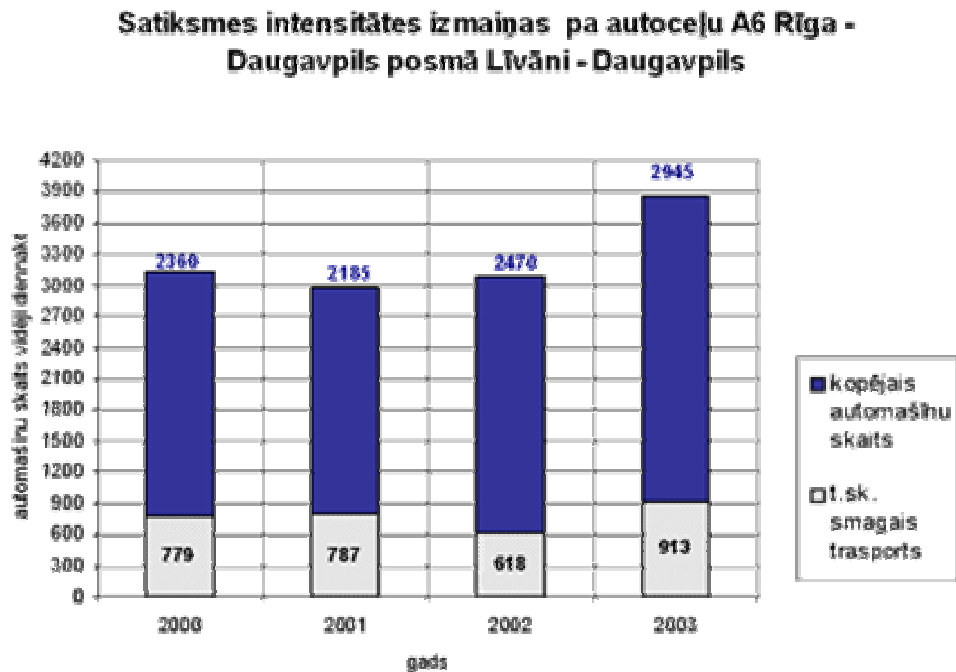
Līvānus šķērso valsts autoceļš A6 Rīga – Daugavpils – Krāslava - Baltkrievijas robeža (Pāternieki) (kopējais garums 307 km, pilsētas teritorijā – 4,12 km). Tilta pār Dubnu un ielas rekonstrukcija veikta 2003.gadā un ir labā stāvoklī.

A6 posms Jēkabpils – Daugavpils nav paredzēts kā Eiropas nozīmes ceļš (TEN - Trans European network). Tomēr jāatzīmē, ka maršruta E22 posmā “Rīga – Koknese” uzsāktā rekonstrukcija, kam 2006. - 2009.gadā plānots piesaistīt arī Kohēzijas fonda līdzekļus, dos būtiskus uzlabojumus satiksmei ar Rīgu. Nacionālajā programmā valsts 1.šķiras autoceļu attīstībai Tiltu pastiprināšanas programmā autoceļu maršrutos 2004 un 2005.gadā paredzēts finansējums (900 000 latu) Dubnas tilta a/c P63 Līvāni-Preiļi 11,90 km posma rekonstrukcijai. Pašreiz izstrādāts tehniskais projekts.

Pēc uzņēmēju atsauksmēm, pašvaldības ceļu uzturēšana (greiderēšana, sniega tīrīšana ziemā un pielabošana) ir apmierinoša.

Satiksmes intensitāte 2003.gadā uz valsts galvenā autoceļa A 6 ir 3150 automašīnu diennaktī, t.sk. 28% kravas automašīnas (skat. shēmu “Vidējā satiksmes intensitāte

2003.g” pielikumā). Valsts autoceļa esamība nodrošina regulāru un biežu satiksmi (vidēji 13 autobusu reisi dienā ar Rīgu).

Iespējas, ko sniedz transporta kustība, tiek izmantotas nepilnīgi. Tikai divi sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumi pilsētā un viens Jaunsilavās ir novietoti pie valsts autoceļa. Tomēr to mērķa grupa nav caurbraucēji un smagā transporta vadītāji (nav apstāšanās iespēju). Autoservisi ir orientēti uz vietējo tirgu.